

60 éves a szervátültetés Magyarországon

Németh András és a transzplantáció bölcsője Magyarországon

Dr. Szederkényi Edit, Dr. Mihály Sándor, Magyar Transzplantációs Társaság

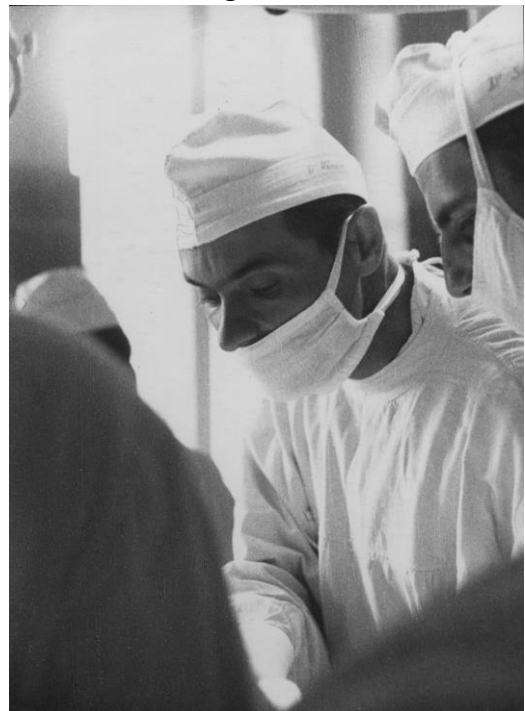
2022. december 21.

1962. december 21-én Németh András urológus adjunktus Szegeden elvégezte az első magyarországi veseátültetést. A 60 éves évforduló kapcsán emlékezünk a történelmi eseményre és Németh Andrásra.

Az ötvenes évek elején Európában egyre több helyen kezdtek foglalkozni a veseelégtelenség kérdéskörével. Az igen magas halálozású betegség (90%) arra ösztönözte az urológusokat, hogy a konzervatív kezelés mellett valamilyen művi méregtelenítést is alkalmazzanak. Így születtek meg Európában az első művesekészülékek, melyek közül a módosított Alvar-készüléket Magyarországon elsőként Szegeden alkalmazták.

A veseelégtelenség kezelésében már ekkor ígéretesnek mutatkozott a veseátültetés. *Németh András* néhány kollégájával kísérleteket kezdett kutyákon. A technikát begyakorolták, és eredményeiket, melyek azonosak voltak a másutt végzett műtétekével, közölték a hazai sajtóban.

1962-ben *Németh András* féléves ösztöndíjas állást kapott a londoni Postgraduate Medical Schoolban. Így került *Németh András* a Dempster professzor által vezetett kísérletes és klinikai osztályra. Dempster addigra már három élő donoros veseátültetést végzett, a harmadikat két testvér között. Az ösztöndíj ideje alatt végezte Dempster a világon a negyedik emberi veseátültetést, amelyben Németh András első asszisztensként vett részt. Dempster professzor módszerét hozta haza, és a londoni tapasztalatok alapján **1962. december 21-én elvégezte az első magyarországi veseátültetést**, egy krónikus glomerulonephritis végstádiumában lévő 26 éves férfin, akit már csak dialízissel lehetett életben tartani. A vesét 21 éves egészséges öccse adományozta. Ezen műtétet megelőzően Franciaországban, az Egyesült Államokban és Nagy-Britanniában addig összesen 37 emberi veseátültetés történt, így a szegedi a világon a 38. transzplantáció volt, és Németh András a hetedik sebész, aki ezt a műtétet végezte.

Az élő donoros vese eltávolítását *Petri Gábor* professzor végezte, az akkor használatos mély thoraco abdominalis behatolásból. A vese kilökődésének megakadályozására lépbesugárzást alkalmaztak, illetve a donor vesét is besugarazták. Az azathioprin akkor még csak kísérleti idejét élte, habár a szegedi klinika már rendelkezett ezzel a gyógyszerrel, de mivel nem volt törzskönyvezve, ezért nem merték betegen alkalmazni. A beteg jól működő vesével 35-40 napig kitűnő állapotban volt, majd fokozatos romlás után kilökődési reakció következtében a 79. posztoperatív napon elhunyt. Ezt az ominózus első *Németh András* – aki meglehetősen jó írói vénával is rendelkezett – később „79 nap remény” című kisregényében is megörökítette.

Munkásságát számos kitüntetéssel ismerték el. 1961-ben kiváló újíto kitüntetést kapott (művese készülék fejlesztéséért). A veseátültetés elvégzéséért megkésve bár, de városa – Szeged is elismerésben részesítette 1997-ben pro Urbe-Szeged díjat adományozott neki, majd 1998-ban a Magyar Köztársaság Érdemrend tiszti keresztyét vehette át Göncz Árpád köztársasági elnöktől. 1999-ben a Szegedért Alapítvány tudományos kuratóriumának díját is magáénak tudhatta.

Németh András emberi nagyságát jelzi ez is, hogy 1999-ben bekövetkezett haláláig tevékenykedett, soha nem szakadt el az emberektől. Történelmet teremtett és maradandót alkotott. Szeretettel és tisztelettel emlékezünk rá!

Emléktáblája a Szegedi Tudományegyetem Sebészeti Klinikájának falán:

Az elmúlt 60 évben közel 12 ezer szervátültetés történt Magyarországon a négy egyetemi városban működő hét transzplantációs központban. A vese-, máj-, szív-, tüdő- és hasnyálmirigy átültetések között 775 élődonoros veseátültetés történt.

A hazai szervátültetés 60. jubileumi évében, 2022-ben rekordszámú, 56 élődonoros veseátültetés történt.